

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

กระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบัน มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ชุมชน ครอบครัว อย่างมากมาย จนทำให้นำไปสู่ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาการเอาใจเปรียบทางสังคม ปัญหาการแข่งขันในด้านคุณภาพชีวิตของคนทั่วโลก ด้วยตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าว และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยทุกคนให้มีความสมบูรณ์ พร้อมในลักษณะองค์รวมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ความสามารถ ความมีคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนให้มีทักษะในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและมีคุณค่า ประเทศไทยจึงมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) และแนวการจัดการศึกษายังได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคน โดยยึดหลักว่าทุกคนที่มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22) ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้ดำเนินการ คือเรื่องความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (มาตรา 23 ข้อ 5) ทั้งนี้การจัดกระบวนการเรียนให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา อีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550 : 1)

การพัฒนาให้นักเรียนทุกคนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนที่เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้คนที่ด้านบวก และด้านลบ เป็นต้นว่า ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาการแข่งขันในรูปแบบต่าง ๆ เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิต และสุขภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนานักเรียน ให้เป็นไปตามความมุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกคน โดยเฉพาะบุคลากร ครูทุกคนในโรงเรียน ซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและเมตตาที่มีต่อศิษย์และภาคภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโต งอกงามเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคมต่อไป (กรมสุขภาพจิต, 2544 : 11) ดังนั้นคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกำหนดมาตรการสนับสนุน ส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เน้นกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา ป้องกัน แก้ไขปัญหา และคุ้มครองสิทธิเด็ก โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนจะประสบความสำเร็จได้ ซึ่งการดำเนินการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรในการดำเนินการ มีภารกิจหลักที่เป็นหัวใจของการดำเนินงาน 5 กิจกรรม ประกอบด้วย ประการที่หนึ่ง การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล นักเรียนแต่ละคน มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นการรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้นสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์นักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ มีใช้ความรู้ลึกซึ้งคาดเดา โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหานักเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดได้น้อยที่สุด ประการที่สอง การคัดกรองนักเรียน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลแล้วนำผลที่ได้มาจำแนก ตามเกณฑ์การคัดกรองที่สถานศึกษาได้จัดทำขึ้น เพื่อจัดแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติหมายถึง นักเรียนที่ไม่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวัน

ของตนเองหรือสังคมส่วนรวมในด้านลบ กลุ่มเสี่ยงหมายถึงนักเรียนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติ เช่น เก็บตัว แสดงออกเกินขอบเขต การปรับตัวทางเพศไม่เหมาะสม ทดลองสิ่งเสพติด ผลการเรียนเปลี่ยนแปลงไปในทางลบ กลุ่มมีปัญหา หมายถึง นักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาชัดเจน มีผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของตนเองหรือต่อสังคมส่วนรวมในด้านลบ ซึ่งอย่าให้นักเรียนรู้ตัวเองว่าจัดอยู่ในกลุ่มใดเป็นความลับ ประการที่สาม การส่งเสริมและพัฒนา เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพมีความภูมิใจในตนเองซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มมีปัญหาและเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหากลับมามีพฤติกรรมดีขึ้นตามที่สถานศึกษาหรือชุมชนมุ่งหวัง ประการที่สี่ การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนที่มีปัญหานั้นจำเป็นอย่างมาก โดยไม่ปล่อยให้ปลดละเลยจนกลายเป็นปัญหาของสังคมในอนาคต ประการที่ห้า การส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาและช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วยิ่งขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 :

1-2)

สถานศึกษา มีหน้าที่จัดการศึกษา ตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัด และหน้าที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอนนั่นคือ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยทุกสถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการให้การดูแลช่วยเหลือผู้เรียนตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สมคะเน พิสัยพันธ์ (2555 : 122) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับ โรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า สภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการดำเนินโครงการของโรงเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ยังขาดการประสานงานที่ต่อเนื่องระหว่างโรงเรียนและชุมชน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมน้อยมากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ มักจะเกิดจากการดำเนินการโดยครูเท่านั้น นักเรียน ไม่มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น งบประมาณในการดำเนินโครงการเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไม่เพียงพอ ความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลืออาสาสมัครเป็นคณะกรรมการมีความต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วม มีความต้องการที่จะผลการดำเนินการจัดการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประจำปีการศึกษา 2553 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554 : 5) พบว่า มีสถานศึกษาหลายแห่งในสังกัดที่นักเรียนมีพฤติกรรมอันไม่เป็นที่พึงประสงค์ จำเป็นที่ครูผู้สอน ผู้ใกล้ชิดนักเรียนต้องคอยให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ แนะนำให้ประพฤติปฏิบัติได้ถูกต้อง โดยเฉพาะโรงเรียนขยายโอกาส ซึ่งมีนักเรียนที่กำลังเข้าสู่วัยรุ่น วัยที่กำลังค้นหาตนเอง มักจะพบเห็นพฤติกรรมแปลก ๆ และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์บางอย่าง ได้แก่ การคบเพื่อน มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อสารเสพติด พฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร พุดจก้าวร้าย พุดหยาบคาย หนีเรียน มาโรงเรียนสาย แต่งกายผิดระเบียบ ดัดเกมคอมพิวเตอร์ ทะเลาะวิวาท ลักขโมย และออกกลางคัน แต่ก็มีหลายโรงเรียนที่สามารถจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ผลดีจนประสบผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนหน่วยงานต้นสังกัด ในการแก้ไขปัญหามา เพื่อให้การจัดการศึกษา การพัฒนานักเรียนเป็นไปตามความมุ่งหวังนั้น โดยอาศัยความร่วมมือจาก ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งทำหน้าที่เป็นครูที่ปรึกษาจะเป็นหลักในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและเมตตาที่มีต่อศิษย์ และภาคภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโตออกมาเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคมต่อไป

การศึกษาตัวบ่งชี้ จะช่วยให้ได้คำตอบเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวแปรที่สำคัญที่จะช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องได้นำกระบวนการดำเนินงานใช้ในการปฏิบัติงานได้ดีขึ้น ซึ่งตัวบ่งชี้จะเป็นสิ่งกำหนดหรือบ่งบอกถึงความเข้มแข็งของการดำเนินงาน และระดับของการทำงาน ของหน่วยงานและผู้ปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจน (เพชรมณี วิริยะสืบพงศ์. 2545 : 6) จากปัญหาคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้ง 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และการส่งต่อนักเรียนของครูที่กล่าวข้างต้น ประกอบกับความต้องการที่จะพัฒนาเยาวชนไทยให้มีพฤติกรรมตามที่มุ่งหวัง รวมทั้งความสำคัญและความจำเป็นที่ครูจะต้องนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้ในสถานศึกษา เพื่อให้ นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ และสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งเป็นเป้าหมายการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นนโยบายที่สำคัญของกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 1-4)

ดังนั้น การพัฒนาตัวบ่งชี้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ เชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ซึ่งเป็นวิธีการที่มีความเหมาะสม และเป็นที่ยอมรับใช้กัน มากที่สุด (Orr; & Persson. 2003 : 12) ซึ่งการพัฒนาตัวบ่งชี้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแก่โรงเรียนที่ต้องการพัฒนาและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว การพัฒนาตัวบ่งชี้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีความสำคัญ อย่างมาก อันจะนำไปสู่การประเมินการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ สถานศึกษา ซึ่งจะยังเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปัจจุบันและในอนาคต และสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559 และแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559) ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการศึกษาค้นคว้าจากทฤษฎีไปสู่การสร้างโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้น จากทฤษฎี และงานวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดังนั้น หากพบว่าโมเดลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตามเกณฑ์ที่กำหนดก็สามารถนำโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้ ระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน หรือสร้างเกณฑ์ประเมิน ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน เพื่อการพัฒนาการดำเนินงานได้อย่างสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันซึ่งจะช่วยส่งเสริม ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษาที่จะส่งผลต่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียน การสอน และพัฒนาการศึกษาที่มีคุณภาพ นอกจากนี้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สามารถนำโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้าง ตัวบ่งชี้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นผลจากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในด้านการติดตาม การปฏิบัติงาน (Monitoring) เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ และใช้ประโยชน์ในการประเมินผล (Evaluation) การดำเนินงานว่าบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด และตามทัศนะ ของนางลัทธิน วิรัชชัย (2545 : 67) ได้กล่าวว่าโมเดลที่ได้รับการทดสอบแล้ว จะมีคุณสมบัติ

ความสามารถในการย่อข้อมูล (Data Reduction) อยู่ในรูปแบบที่ง่ายต่อการนำไปใช้ประโยชน์ ลดความซ้ำซ้อนของข้อมูล เป็นการจัดการข้อมูลอย่างสรุป ทำให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ ในการดำเนินงานขององค์กร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล

คำถามการวิจัย

1. องค์กรประกอบหลัก องค์กรประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในแต่ละองค์ประกอบ หลัก และองค์ประกอบย่อยควรมีอะไรบ้าง
2. โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สร้างและพัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้ระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ที่สร้างและพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สมมติฐานการวิจัย

โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สร้างและพัฒนาขึ้น มีความ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2555 จำนวน 28,721 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้กฎอัตราส่วนระหว่างจำนวนกลุ่มตัวอย่างกับจำนวนพารามิเตอร์ 20 : 1 ตามแนวคิด Haire, Jr and other (2010 : 116) ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้มีจำนวนพารามิเตอร์ 35 พารามิเตอร์ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 700 โรงเรียน

2. องค์ประกอบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

องค์ประกอบหลักของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านปัจจัย (Input) 2) ด้านกระบวนการ (Process) 3) ด้านผลผลิต (Output) และองค์ประกอบย่อยจำนวน 15 องค์ประกอบ ซึ่งได้จากการสังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดเป็นกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย (Conceptual Framework) มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 องค์ประกอบหลักด้านปัจจัย (Input) ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 5 องค์ประกอบ ได้แก่

2.1.1 องค์ประกอบย่อย ผู้บริหารเป็นผู้นำในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.1.2 องค์ประกอบย่อย ครูมีความสามารถในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.1.3 องค์ประกอบย่อย ผู้ปกครอง ชุมชนให้ความร่วมมือเอาใจใส่ดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.1.4 องค์ประกอบย่อย นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.1.5 องค์ประกอบย่อย มีสื่อ และเครื่องมือ ที่เอื้อต่อการดำเนินงาน

2.2 องค์ประกอบหลักด้านกระบวนการ (Process) ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

2.2.1 องค์ประกอบย่อย การวางระบบบริหารจัดการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.2.2 องค์ประกอบย่อย การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

5 องค์ประกอบ คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมพัฒนา
นักเรียน 4) การป้องกันและการแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อนักเรียน

2.2.3 องค์ประกอบย่อย การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผล

2.2.4 องค์ประกอบย่อย การสร้างความยั่งยืน

2.3 องค์ประกอบหลักด้านผลผลิต (Output) ซึ่งหมายถึง คุณภาพนักเรียน

ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 6 องค์ประกอบ ได้แก่

2.3.1 องค์ประกอบย่อย การรู้จักตนเองและพึ่งตนเองได้

2.3.2 องค์ประกอบย่อย การมีสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสุขลักษณะนิสัยที่ดี

2.3.3 องค์ประกอบย่อย การมีทักษะชีวิตและสามารถหลีกเลี่ยง ป้องกันภัย

อันตราย และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

2.3.4 องค์ประกอบย่อย รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น และสามารถ

จัดการกับปัญหาและอารมณ์ของตนเองได้

2.3.5 องค์ประกอบย่อย การเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียนชุมชนและ

สังคม

2.3.6 องค์ประกอบย่อย การมีเจตคติที่ดีและมีทักษะพื้นฐานในการประกอบ

อาชีพสุจริต

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยไว้ 3 ระยะ ดังนี้

3.1 ระยะที่ 1 การสร้างกรอบแนวคิดและร่างตัวบ่งชี้ระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ระหว่างเดือนสิงหาคม 2555 ถึง เดือนธันวาคม 2555

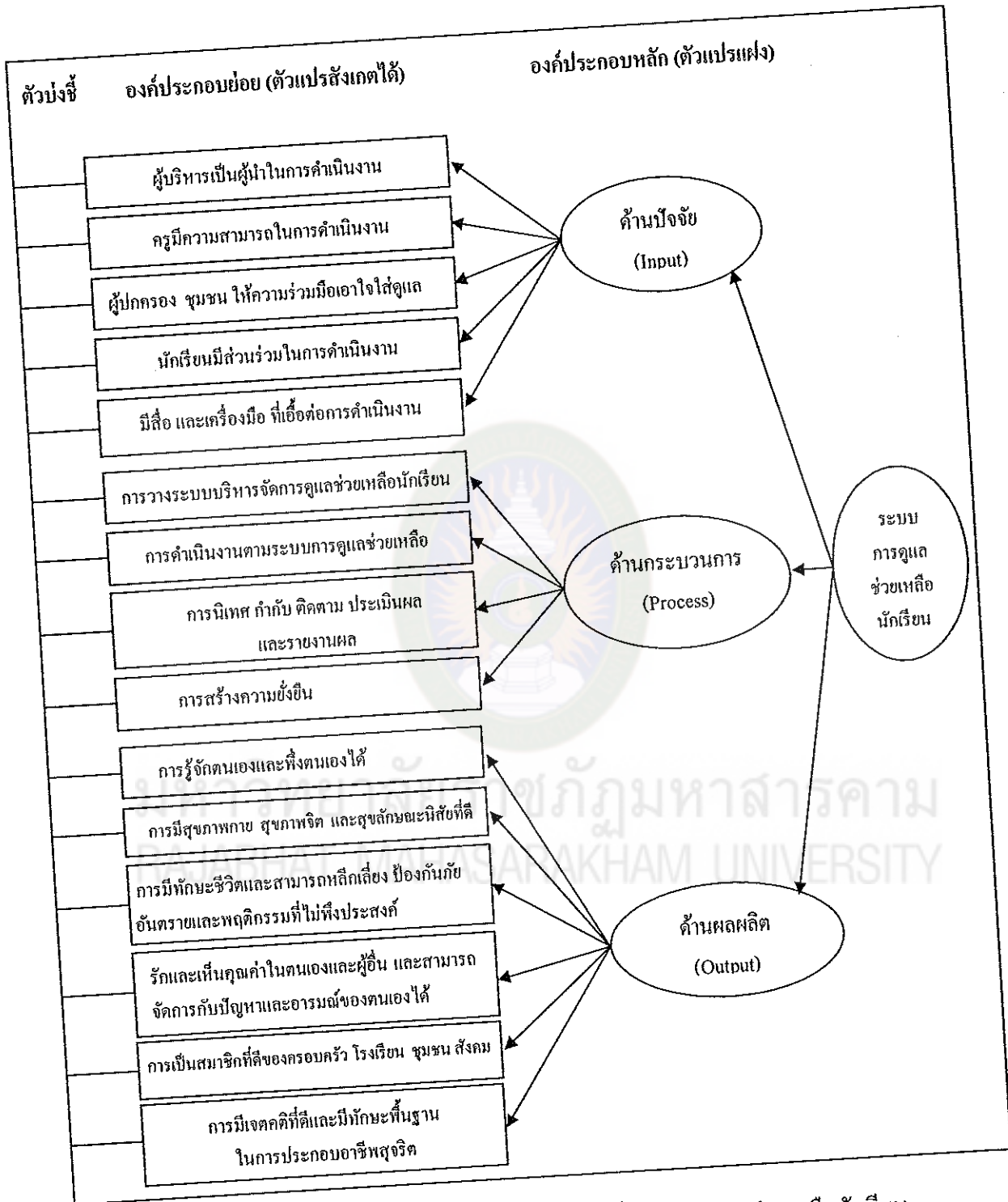
3.2 ระยะเวลาที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างเดือนมกราคม 2556 ถึง
เดือนพฤษภาคม 2556

3.3 ระยะเวลาที่ 3 การทดสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ระบบ
การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ระหว่างเดือนมิถุนายน 2556 ถึง เดือนกันยายน 2556

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ระบบการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน สร้างเป็นโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก และ 15 องค์ประกอบย่อย ตามแผนภาพที่ 1 ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยการพัฒนาตัวบ่งชี้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาตัวบ่งชี้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การปรับปรุงสิ่งที่นำมาวัดหรือชี้สภาพการณ์ที่เกิดขึ้น ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง มีลักษณะเชิงคุณภาพหรือปริมาณ ซึ่งเกิดจากการรวมตัวแปรหลาย ๆ ตัวเข้าด้วยกันให้เกิดคุณค่าที่สามารถชี้ให้เห็นสภาพการณ์นั้นได้และนำไปกำหนดนโยบาย วางแผน ปฏิบัติงาน ติดตามผลการดำเนินงาน และจัดลำดับการพัฒนาเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. ตัวบ่งชี้ หมายถึง สิ่งที่นำมาวัด หรือชี้สภาพการณ์ที่เกิดขึ้น ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง มีลักษณะเชิงคุณภาพหรือปริมาณ ซึ่งเกิดจากการรวมตัวแปรหลาย ๆ ตัวเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดคุณค่าที่สามารถชี้ให้เห็นสภาพการณ์นั้นได้ และเพื่อนำไปกำหนดนโยบาย วางแผน ปฏิบัติงาน ติดตามผลการดำเนินงาน และจัดลำดับการพัฒนา

3. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งในด้านสวัสดิภาพและสวัสดิการ โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการดำเนินงานและเครื่องมือที่ชัดเจน เพื่อให้นักเรียนได้รับความปลอดภัยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 3 ด้าน คือ องค์ประกอบหลักด้านปัจจัย (Input) องค์ประกอบหลักด้านกระบวนการ (Process) และองค์ประกอบหลักด้านผลผลิต (Output)

3.1 องค์ประกอบหลักด้านปัจจัย (Input) หมายถึง การเน้นให้มีสื่อ นวัตกรรม เครื่องมือ ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งมีองค์ประกอบย่อย 5 องค์ประกอบ ได้แก่

3.1.1 ผู้บริหารเป็นผู้นำในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารต้องเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความตระหนักและเห็นคุณค่าในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการพัฒนาตนเองและพัฒนางานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันดำเนินงานสังเกตได้จากตัวบ่งชี้ 1) มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) มีความตระหนักและเห็นคุณค่าในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) มีการพัฒนาตนเองและพัฒนางานและพัฒนานวัตกรรมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ 4) ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.1.2 ครูมีความสามารถในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึงคุณลักษณะและพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของครูในการเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความตระหนักและเห็นความสำคัญในการดำเนินงานและพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูได้รับการพัฒนาให้สามารถดำเนินงานและแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนของนักเรียนได้ สังเกตได้จากตัวบ่งชี้ 1) มีความรู้ความเข้าใจและสามารถดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) มีความตระหนักและเห็นความสำคัญในการดำเนินงานและพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ 3) ครูทุกคนได้รับการพัฒนาให้สามารถดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนของนักเรียนได้

3.1.3 ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ให้ความร่วมมือเอาใจใส่ดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การที่ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ได้รับความรู้ความเข้าใจในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในกิจกรรมการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังเกตจากตัวบ่งชี้ 1) ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ได้รับความรู้ ความเข้าใจในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในกิจกรรมการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ 3) ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ให้ความร่วมมือในกิจกรรมการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.1.4 นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึงคุณลักษณะและพฤติกรรมของนักเรียนเป็นผู้มีจิตอาสาช่วยเหลือผู้อื่น ร่วมมือกับครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา ในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นนักเรียน รวมทั้งเข้าร่วมกิจกรรมตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังเกตจากตัวบ่งชี้ 1) ร่วมมือกับครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น 2) ร่วมกิจกรรมส่งเสริมพัฒนานักเรียน และกิจกรรมช่วยเหลือและป้องกัน แก้ไขปัญหานักเรียน และ 3) มีจิตอาสาช่วยเหลือผู้อื่น

3.1.5 มีสื่อและเครื่องมือที่เอื้อต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง สถานศึกษาต้องมีสื่อและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การจำแนก และคัดกรองนักเรียน โดยมีคู่มือ หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่อาศัยหลักวิชาการของผู้เกี่ยวข้อง

มีการรวบรวม จัดหา ใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรมและเครื่องมือที่ทันสมัย เป็นปัจจุบัน ในการส่งเสริม ช่วยเหลือ ป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน รวมทั้งมีแบบบันทึกการส่งต่อนักเรียน และการติดตามผลการดำเนินงาน สืบเนื่องจากตัวบ่งชี้ 1) มีสื่อและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล การจำแนก และคัดกรองนักเรียน 2) มีคู่มือ หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่อาศัย หลักวิชาการของผู้เกี่ยวข้อง 3) มีการรวบรวม จัดหา ใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม และเครื่องมือที่ทันสมัย เป็นปัจจุบัน ในการส่งเสริม ช่วยเหลือ ป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน และ 4) มีแบบบันทึกการส่งต่อนักเรียน และการติดตามผลการดำเนินงาน

3.2 องค์ประกอบหลักด้านกระบวนการ (Process) หมายถึง การดำเนินการที่ทำให้ สถานศึกษามีการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งมีองค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

3.2.1 การวางระบบบริหารจัดการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง สถานศึกษา มีการวางระบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย มีการจัด โครงสร้างและคณะกรรมการ มีการจัดระบบสารสนเทศ มีการกำหนดทิศทางและจัดทำแผนงาน โครงการ และปฏิทินปฏิบัติงานตามแผนที่ชัดเจน มีการสนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินงาน และการมีเครือข่ายสหวิชาชีพ สืบเนื่องจากตัวบ่งชี้ 1) จัด โครงสร้างและคณะกรรมการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) จัดระบบสารสนเทศเพื่อเป็นพื้นฐานต่อการพัฒนาระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) กำหนดทิศทางและจัดทำแผนงาน โครงการ และปฏิทินปฏิบัติงาน ตามแผนที่ชัดเจน 4) สนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินงาน เช่น สื่อ เครื่องมือ และนวัตกรรม อื่น ๆ และ 5) สร้างและพัฒนาเครือข่ายสหวิชาชีพ เช่น องค์กร สมาคม หรือ อื่น ๆ มีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และจัดอบรม สัมมนาให้เครือข่าย ทั้งภายในและภายนอก

3.2.2 การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง สถานศึกษา มีการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนครบทั้ง 5 กิจกรรม ประกอบด้วย 1) มีการ รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) มีการคัดกรองนักเรียน 3) มีการส่งเสริมนักเรียน 4) มีการป้องกัน และแก้ไขปัญหา และ 5) มีการส่งต่อ สืบเนื่องจากตัวบ่งชี้ 1) มีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) มีการคัดกรองนักเรียน 3) มีการส่งเสริมนักเรียน 4) มีการป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) มีการส่งต่อ

3.2.3 การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผล หมายถึง สถานศึกษา ต้องมีแผนการนิเทศติดตาม ประเมินผลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการดำเนินงานตามแผน มีการนำผลมาปรับปรุงพัฒนา และมีการรายงานผลและประชาสัมพันธ์ สังกัดจากตัวบ่งชี้

1) มีแผนการนิเทศติดตาม ประเมินผลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) มีการดำเนินงานตามแผน 3) มีการนำผลมาปรับปรุงพัฒนา และ 4) มีการรายงานผลและประชาสัมพันธ์

3.2.4 การสร้างความยั่งยืน หมายถึง สถานศึกษาต้องมีการดำเนินงานตาม ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการศึกษาควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอน สังกัดจากตัวบ่งชี้ 1) ส่งเสริมให้ครูพัฒนานวัตกรรมการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) บำรุงขวัญกำลังใจแก่บุคลากร และ 3) สร้างสายใยเครือข่าย สถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง 4) จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ 5) ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

3.3 องค์กรประกอบหลักด้านผลผลิต (Output) หมายถึง คุณภาพนักเรียนที่สามารถ พัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ และสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งมี องค์กรประกอบย่อย 6 องค์กรประกอบ ได้แก่

3.3.1 การรู้จักตนเองและพึ่งตนเองได้ หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมของ นักเรียนเป็นผู้รู้ความถนัด ความสามารถ ความสนใจ รู้จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง กล้าแสดงออก อย่างเหมาะสม และสร้างสรรค์ มีความตระหนักในความเป็นอาเซียน และดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง สังกัดจากตัวบ่งชี้ 1) รู้ความถนัด ความสามารถ ความสนใจของตนเอง 2) รู้จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง 3) กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม และสร้างสรรค์ 4) มีความตระหนักในความเป็นอาเซียน 5) ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 6) สามารถวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

3.3.2 การมีสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสุขลักษณะนิสัยที่ดี หมายถึง คุณลักษณะ และพฤติกรรมของนักเรียนเป็นผู้ที่มีน้ำหนัก/ส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน (กรมอนามัย) รู้จักดูแล สุขภาพอนามัยของตนเอง มีมนุษยสัมพันธ์สามารถปรับตัวได้เป็นแบบอย่างที่ดีและให้คำแนะนำแก่ผู้อื่นได้ สังกัดจากตัวบ่งชี้ 1) มีน้ำหนัก/ส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน (กรมอนามัย) 2) รู้จักดูแล

สุขภาพอนามัยของตนเอง และ 3) มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถปรับตัวได้ เป็นแบบอย่างที่ดีและให้คำแนะนำแก่ผู้อื่นได้

3.3.3 การมีทักษะชีวิตและสามารถหลีกเลี่ยง ป้องกันภัย อันตรายและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมของนักเรียนเป็นผู้รู้และเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด เพศและสิ่งมอมเมาทั้งปวง สามารถวิเคราะห์และจำแนกสิ่งที่เป็นพิษภัย อันตราย และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ รู้เท่าทันและหลีกเลี่ยงเกี่ยวกับยาเสพติด เพศ และสิ่งมอมเมา สามารถชักชวนหรือส่งเสริมให้เพื่อนประพฤติตนตามแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสม สืบเนื่องจากตัวบ่งชี้

1) รู้และเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด เพศและสิ่งมอมเมาทั้งปวง 2) สามารถวิเคราะห์และจำแนกสิ่งที่เป็นพิษภัย อันตราย และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ 3) รู้เท่าทันและหลีกเลี่ยงเกี่ยวกับยาเสพติด เพศ และสิ่งมอมเมาทั้งปวง และ 4) สามารถชักชวนหรือส่งเสริมให้เพื่อนประพฤติตนตามแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสม

3.3.4 รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น และสามารถจัดการกับปัญหาและอารมณ์ของตนเองได้ หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมของนักเรียนเป็นผู้รู้จักความต้องการของตนเอง มีเอกลักษณ์ มีความภาคภูมิใจในตนเองและชื่นชมผู้อื่น รู้จักเข้าใจยอมรับและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และรู้จักควบคุมอารมณ์ทุกสถานการณ์ สืบเนื่องจากตัวบ่งชี้ 1) ศรัทธาและเชื่อมั่นในตนเอง เห็นคุณค่าและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของตนเองและผู้อื่น 2) แสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึกได้อย่างเหมาะสม 3) สามารถใช้หลักเหตุผลในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง 3) มีความภาคภูมิใจในตนเองและชื่นชมผู้อื่น 4) รู้จักเข้าใจยอมรับและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และ 5) รู้จักควบคุมอารมณ์ทุกสถานการณ์

3.3.5 การเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมของนักเรียนเป็นผู้ที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน มีความรับผิดชอบ บทบาท หน้าที่ของตนเองที่มีต่อครอบครัว ประพฤติปฏิบัติตามกฎ กติกา ระเบียบ ประเพณี วัฒนธรรมของชุมชน และมีจิตอาสา ช่วยเหลือ รักษาสาธารณสมบัติ สืบเนื่องจากตัวบ่งชี้

1) มีความรับผิดชอบ รับผิดชอบหน้าที่ของตนเองที่มีต่อครอบครัว 2) การปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน 3) การประพฤติปฏิบัติตามกฎ กติกา ระเบียบ ประเพณี วัฒนธรรมของชุมชน และ 4) มีจิตอาสา ช่วยเหลือ รักษาสาธารณสมบัติ

3.3.6 มีเจตคติที่ดีและมีทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพสุจริต หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมของนักเรียนเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจในงานและอาชีพ สามารถวิเคราะห์งานและอาชีพได้ มีแนวทางและเหตุผลในการตัดสินใจเลือกอาชีพ มีทักษะพื้นฐานอาชีพที่ถนัดและสนใจ เห็นคุณค่าในอาชีพสุจริต สังกัดจากตัวบ่งชี้ 1) มีความรู้ ความเข้าใจในงานและอาชีพสุจริต 2) มีทักษะพื้นฐานในอาชีพสุจริต 3) เห็นคุณค่าในอาชีพสุจริต และ 4) มีหลักการและเหตุผลในการตัดสินใจเลือกอาชีพสุจริต

4. ความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ หมายถึง ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป พบค่า 1) ค่าไคสแควร์ (Chi Square) มีค่าต่ำหรือไม่มีนัยสำคัญทางสถิติมีความน่าจะเป็นหรือค่า p-value สูงกว่า .05 2) ค่าดัชนีความกลมกลืนหรือค่า GFI (Goodness of Fit Index) และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้วหรือค่า AGFI (Adjust Goodness of Fit Index) มีค่าตั้งแต่ .09 – 1.00 และ 3) ค่า RMSEA มีค่าต่ำกว่า .05

5. สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. การพัฒนาตัวบ่งชี้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วยให้ได้ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทสังคมในปัจจุบัน สามารถนำไปเป็นแหล่งอ้างอิงเพื่อการวิจัยต่อเนื่อง หรือพัฒนาให้สมบูรณ์ให้ดียิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

2. โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความสามารถในการย่อข้อมูล (Data Reduction) อยู่ในรูปแบบที่ง่ายต่อการนำไปใช้ประโยชน์ ลดความซ้ำซ้อนของข้อมูล เป็นการจัดข้อมูลอย่างสรุป ทำให้องค์การสามารถนำไปใช้ติดตาม ทบทวน และตัดสินใจต่อการดำเนินงานขององค์การได้ และมีคุณสมบัติที่สามารถนำไปใช้กับทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นองค์การระดับประเทศ หรือในหน่วยงานย่อย และสามารถนำไปใช้เพื่อการวิจัยประเภทอื่นได้ เช่น การสร้างโมเดลสมการโครงสร้าง การวิจัยและพัฒนา หรือ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น

3. สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สามารถนำโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้ที่เป็นผลจากการวิจัยไปใช้เป็นประโยชน์ในด้านการติดตามภารกิจ (Monitoring) เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ และการประเมินผล (Evaluation) การดำเนินงานว่าบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY